

від дня народження Є.В. Васьковського (Одеса, 8 квітня 2016 р.) /уклад.: І.В. Андронов, Н.В. Волкова, О.В. Сатановська. –Одеса: Юридична література, 2016. –112 с.

6. Степанов В.С. Договори в сети Интернет: теория и практика /В.С. Степанов //Цивилистические записки. Выпуск 2. – М.: Статут, 2002. – 330 с.
7. Цивільний кодекс України: наук.-практ. комент. /За ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. – К.: Істина, 2004. – 928 с.
8. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 р./Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №45. – Ст. 410.
<http://suddya.com.ua/news/pro-elektronni-dokazi-v-civilnomu-procesi>

Ключові слова: електронні докази, електронний документ, електронна комерція, електронна торгівля, інтернет-магазин, транскордонна інтероперабельність.

Ключевые слова: электронные доказательства, электронный документ, электронная коммерция, электронная торговля, интернет-магазин, трансграничная интероперабельность.

Key words: electronic proofs, electronic document, electronic commerce, online shop.

ПРИТУЛЯК ВАЛЕРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук*

ПРИНЦИП ТЕРИТОРІАЛЬНОСТІ У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Останнім часом питання визначення принципу «територіальності» при примусовому виконанні судових рішень та рішень інших органів викликає чималу кількість дискусій. Особливо це стосується діяльності приватних виконавців, які діють в Україні з 2017 року.

З одного боку все здається досить зрозумілим та чітко визначеним. У статті 24 Закону України «Про виконавче провадження» законодавець зазначає, що виконавчі дії провадяться виконавцем або за місцем проживання, перебування, роботи боржника або за місцезнаходженням його майна. Таке право вибору місця відкриття виконавчого провадження між органами ДВС, що можуть вчиняти виконавчі дії щодо виконання рішення на території, на яку поширюються їхні функції, належить стягувачу. Приватний виконавець повинен прийняти до виконання виконавчий документ за місцем проживання, перебування боржника – фізичної особи, або місцезнаходженням боржника – юридичної особи або за місцезнаходженням майна боржника. Виконавчі дії у виконавчих провадженнях, відкритих приватним виконавцем у виконавчому окрузі, можуть вчинятися ним на всій території України [1].

Відразу зазначимо, що стаття 25 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів» визначає, що виконавчим округом є територія Автономної Республіки Крим, області, міста Києва чи Севастополя [2].

Отже, можна зробити висновок, що приватний виконавець виконавчого округу Київської області має право приймати до виконання виконавчі документи щодо боржника – фізичної особи, місцем проживання чи перебування якої, або ж місцезнаходження боржника – юридичної особи чи місцезнаходження майна боржника є на території Київської області.

На перший погляд здається, що жодних проблем бути не повинно, проте на практиці ситуація інша. Під час круглого столу «Принцип «територіальності», як передумова доброчесної конкуренції серед приватних виконавців» заступник начальника відділу контролю за діяльністю органів та осіб, які здійснюють примусове виконання рішень Міністерства юстиції України Оксана Лисенко навала статистику скарг від боржників, в основу яких було покладено порушення приватними виконавцями принципу територіальності. Так, з 2018 року до Мін'юсту було подано 265 таких звернень, з яких 223 – тільки у 2020 році. За результатами здійснених Міністерством юстиції перевірок, до Дисциплінарної комісії внесено 33 подання про притягнення приватних виконавців до дисциплінарної відповідальності, 21 з яких комісія задовольнила. На приватних виконавців були накладені стягнення – від попередження до тимчасової зупинки діяльності, деяким виконавцям навіть по кілька разів за рік.

Також на розгляд Комітету з етики Асоціації приватних виконавців неодноразово надходили скарги на дії виконавців саме щодо порушення вимог статті 24 Закону України «Про виконавче провадження». Так у висновку №42 від 13.02.2020 року було зазначено про допущені виконавцем порушення норм Кодексу професійної етики приватних виконавців, а саме статті 7 (приватний виконавець повинен неухильно дотримуватись вимог чинного законодавства та відповідних принципів, закріплених у Законі України «Про виконавче провадження» та Законі України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів»). Приватний виконавець повинен вжити усіх передбачених законодавством заходів до повного виконання рішення у розумні строки з дотриманням прав сторін у виконавчому провадженні [8].

Розглянемо дане питання більш детально. Стаття 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» визначає, що «місце перебування» – адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком менше шести місяців на рік; «місце проживання» – житло, розташоване на території адміністративно-територіальної одиниці, в якому особа проживає, а також спеціалізовані соціальні установи, заклади соціального обслуговування та соціального захисту, військові частини [3].

Частиною 1 статті 4 Закону України «Про виконавче провадження» визначено вимоги до виконавчого документа, а саме, що у виконавчому документі зазначаються повне найменування (для юридичних осіб) або прізвище, ім'я та, за наявності, по батькові (для фізичних осіб) стягувача та боржника, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або адреса місця проживання чи перебування

(для фізичних осіб), дата народження боржника – фізичної особи. У виконавчому документі можуть зазначатися інші дані (якщо вони відомі суду чи іншому органу (посадовій особі), що видав виконавчий документ), які ідентифікують стягувача та боржника чи можуть сприяти примусовому виконанню рішення, зокрема місце роботи боржника – фізичної особи, місцезнаходження майна боржника, реквізити рахунків стягувача і боржника, номери їх засобів зв'язку та адреси електронної пошти [1].

Практична проблема полягає в тому, що кількість приватних виконавців у регіонах суттєво відрізняється, наприклад, у виконавчому окрузі міста Києва на даний час діє понад 90 приватних виконавців, в той час як у виконавчому окрузі Черкаської області всього 5, і це призводить до того, що деякі виконавці починають відкривати виконавчі провадження порушуючи принцип «територіальності», у зв'язку з великою конкуренцією.

Поглянемо на судову практику з розгляду даного питання.

У справі № 905/3542/15, у якій оскаржувалися дії приватного виконавця (відкриття виконавчого провадження та арешт майна скаржника), Верховний Суд у постанові від 10 вересня 2018 року зробив висновок про те, що за змістом ч. 2 ст. 24 Закону України «Про виконавче провадження» виконавче провадження можна відкрити у виконавчому окрузі за місцем знаходження центрального офісу банку, у якому відкрито рахунок боржника та на якому перебувають належні йому грошові кошти. Подальші дії приватного виконавця в межах уже відкритого виконавчого провадження не обмежуються виконавчим округом цього виконавця. Посилаючись на рішення ЄСПЛ від 5 липня 2012 року у справі «Глоба проти України», Верховний Суд підкреслив, що основна мета виконавчого провадження – виконання судового рішення, яке у державі, що визнала верховенство права, не може залишатися невиконаним на шкоду одній із сторін, а держава повинна вжити усіх необхідних кроків, у межах своєї компетенції, для виконання остаточного рішення суду [5].

Проте на даний час центральні офіси більшості банків знаходяться у місті Київ, що відразу ж дозволяє змінити виконавчий округ. І можна зробити висновок, що дана зміна є штучною, та дозволяє виконавцям конкретного округу обійти вимоги статті 24 Закону України «Про виконавче провадження».

У постанові від 5 грудня 2018 року у справі № 904/7326/17 Велика Палата Верховного Суду звернула увагу на принцип диспозитивності, який полягає у наданні стягувачу права вибору виконавця судового рішення. Одним із висновків було те, що виконання судового рішення має бути зручним насамперед для стягувача і не створювати для нього зайвих перешкод [6].

У постанові від 9 грудня 2020 року по справі №460/3537/20 Верховний суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду прийшов до висновку, що приватний виконавець приймає до виконання виконавчі документи, місце виконання яких знаходиться у межах його виконавчого округу, в іншому випадку – виконавець зобов'язаний

повернути виконавчий документ стягувачу. У свою чергу, місце виконання визначається, виходячи із місця проживання/перебування боржника або з місцезнаходження майна боржника. Таким чином, приватний виконавець приймає до виконання виконавчі документи, у яких зазначається адреса місця проживання чи перебування боржника або місцезнаходження майна боржника, які знаходяться в межах його виконавчого округу. За приписами частини 2 статті 28 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» реєстрація місця проживання чи місця перебування особи або її відсутність не можуть бути умовою реалізації прав і свобод, передбачених Конституцією, законами чи міжнародними договорами України, або підставою для їх обмеження, законодавець розрізняє поняття «місце проживання», «місце перебування» і «місце реєстрації». Отже, визначальне значення для визначення місця виконання рішення має саме місце проживання/перебування боржника фізичної особи, а не місце його реєстрації, а також місцезнаходження майна боржника [7].

Задля зменшення порушень принципу «територіальності» Міністерством юстиції України було видано Наказ № 1825/5 від 01.06.2020 року «Про внесення змін до Інструкції з організації примусового виконання рішень», яким було доповнено вказану інструкцію наступним пунктом «У разі пред'явлення виконавчого документа до органу державної виконавчої служби або приватного виконавця за місцем проживання чи перебування боржника – фізичної особи, місцезнаходженням боржника – юридичної особи, адреса якого відрізняється від адреси, зазначеної у виконавчому документі, до заяви про примусове виконання рішення стягувач має додати документ / копію документа, який підтверджує, що місцезнаходженням боржника – юридичної особи або адресою проживання чи перебування боржника – фізичної особи є територія, на яку поширюється компетенція органу державної виконавчої служби, або територія виконавчого округу приватного виконавця.» [4].

Спільнотою приватних виконавців неодноразово підіймалася дана тема, тому вирішення вказаного питання на законодавчому рівні урегулювало б діяльність виконавців та зменшило кількість скарг. Щодо екстериторіальності виконавчого провадження, то наданий момент це може призвести до нових проблем, а саме знищити інститут приватних виконавців у регіонах, а також покласти додаткові витрати на стягувача, а в подальшому на боржника, пов'язані з компенсацією витрат виконавця на виїзди до місця проживання боржника чи місцезнаходження його майна.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про виконавче провадження» від 02 червня 2016 року, Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
2. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень» від 02 червня 2016 року. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>

3. Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» від 11 грудня 2003 року. Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15>
4. Міністерство юстиції України Наказ № 1825/5 від 01.06.2020, Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-20>
5. Постанова Верховного Суду по справі №905/3542/15 від 10.09.2018р., Режим доступу до ресурсу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76445253>
6. Постанова Верховного Суду по справі №904/7326/17 від 05.12.2018 р., Режим доступу до ресурсу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78534731>
7. Постанова Верховного Суду по справі №460/3537/20 від 09.12.2020 р., Режим доступу до ресурсу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93437812>
8. Висновок комітету з етики АПВУ №42 від 13.02.2020 року. Режим доступу до ресурсу: <https://apvu.com.ua/tpost/cdcv2rux81-visnovki-vd-13022020>

Ключові слова: виконавчий округ, приватний виконавець, місце проживання, відкриття провадження, місцезнаходження.

Ключевые слова: исполнительный округ, частный исполнитель, место проживания, открытие производства, место нахождения.

Key words: executive district, private executor, place of residence, opening of proceedings, location.

СУЛЕЙМАНОВА СУСАННА РЕФАТІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу,
кандидат юридичних наук*

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ МЕДІАЦІЇ

Основними принципами медіаційного процесу є: добровільність, конфіденційність, нейтральність, неупередженість і незалежність медіатора, самостійне прийняття рішення сторонами (самовизначеність), рівність сторін. Усі ці принципи слід враховувати протягом усього процесу медіації.

1. Добровільність

Медіація не є процедурою, яка закриває доступ до судової системи. У випадку недосягнення угоди в процесі медіації, сторони завжди можуть звернутися до органів судової влади. У зв'язку з цим, найбільш гарантованою особливістю цього методу вирішення спорів є те, що він є добровільним. Сторони можуть в будь-який момент припинити процес медіації. Вони мають повний контроль над процедурою, незважаючи на те, що медіатор управляє процесом і допомагає сторонам знайти шляхи вирішення спору. Навіть якщо сторони зобов'язані брати участь у медіації відповідно до положень контракту або за рекомендацією суду, вони самостійно контролюють ступінь своєї участі і мають право в будь-який момент зупинити процес медіації, якщо він